

Zpracování zemědělských produktů Maso, mléko

Seminář v rámci projektu Zpracování zemědělské produkce III.

Jatky Mohelno, 2.10.2023

Bovinex s.r.o., 18.10.2023

Podřipská farma, 8.11.2023

Rodinná farma Bílkovi 30.11.2023

Farmářský dům, 8.12.2023

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Proč jsme tady

Při prodeji základní suroviny v nezpracovaném stavu (mléko, vejce, med apod.) se zisky „přesouvají“ ke zpracovatelům a obchodníkům. Zemědělec, který přemýšlí nad rozvojem svého podniku, musí hledat cesty realizace produkce (odbyt produkce s přidanou hodnotou), které mu pomohou, aby alespoň část zisku zůstala u něj.

Nelze si nepovšimnout stoupajícího zájmu zákazníků o chutné, tradiční a autentické potraviny z farem, z regionu jejich vzniku, z malých rodinných podniků apod. Pořádají se ochutnávky, dny otevřených dveří, soutěže regionálních potravin atd.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

1. Na semináři, farmářském trhu, workshopu, dni otevřených dveří nebo někde jinde jste ochutnali vynikající sýr, klobásu, paštiku, pomazánku, omáčku.....mohl bych pokračovat
2. Zkoušíte doma výrobu sýrů, jogurtů, s kamarády vyrábíte šunku, vaříte lečo, připravujete kečupy, chutney, na workshopu jste se naučili dělat dezert nebo polotvrdý sýr apod....
3. Rádi byste od pokusů postoupili dále a uvažujete o tom, že by zpracování produktů z Vaší farmy bylo podnikatelskou činností (např. jako další zdroj příjmů k zemědělské prvovýrobě)

Jak postupovat dále?

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Prodej ze dvora

- označení používané pro přímý prodej malých množství **nezpracovaných** produktů prvovýroby konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu (např. **čerstvé drůbeží maso, syrové mléko**),
- na tento prodej se **vztahuje výjimka** stanovená předpisy Evropské unie [viz ustanovení článku 1 odst. 2 písm. c) nařízení (ES) č. 852/2004, ustanovení článku 1 odst. 3 písm. c) nařízení (ES) č. 853/2004],
- upraveno pro živočišné produkty národní legislativou (ustanovení § 27a) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Prodej ze dvora

- důležitá je Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství – ta upravuje legislativu pro malé podniky a množství

Chovatel může v malých množstvích prodávat ve svém hospodářství „ze dvora“, v tržnici nebo na tržišti, nebo dodávat do místního maloobchodu:

- živou drůbež a králíky
- čerstvé drůbeží a králičí maso
- ryby a jiné živočichy, pocházející z akvakultury
- čerstvé maso z nutrií
- zvěřinu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Prodej ze dvora

Chovatel může v malých množstvích prodávat ve svém hospodářství „ze dvora“, v tržnici nebo na tržišti, nebo dodávat do místního maloobchodu:

- syrové mléko a metanu: malé množství, tj. takové, které odpovídá **obvyklé denní spotřebě** v domácnosti zákazníka
- čerstvá vejce
- med a mateří kašičku.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Domácí porážka

- je možné ve vlastním hospodářství porazit jatečná zvířata s výjimkou **skotu staršího 72 měsíců**, koní, oslů a jejich kříženců
- skot **mladší, než 72 měsíců**, koně, osli a jejich křížence může chovatel ve vlastním hospodářství porazit **nejvýše v počtu 3 kusy ročně, počet ostatních kategorií hospodářských zvířat (ovce, kozy, prasata) není nijak omezen.**

Maso a orgány z domácí porážky jsou určeny **pro vlastní spotřebu:**

- osob tvořících domácnost chovatele, jedná-li se o maso a orgány ze skotu, nebo
- osob tvořících domácnost chovatele nebo pro spotřebu osoby blízké, jedná-li se o maso a orgány ostatních zvířat.

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Domácí porážka

Domácnost je třeba chápat jako fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. V případě masa a orgánů **ostatních zvířat** (jiných než skotu, tj. např. prasat) poražených domácí porážkou je připuštěna spotřeba osobou blízkou, kterou se rozumí příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství

Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí (viz občanský zákoník č. 89/2012 Sb.).

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Registrace provozu

Zapsání do seznamu registrovaných subjektů pod dozorem Státní veterinární správy nebo jiného dozorového orgánu dle zákonných kompetencí (např. Státní zemědělské a potravinářské inspekce v případě potravin rostlinného původu).

- provozovatel oznámí krajské veterinární správě (KVS), jakou činnost hodlá provozovat a kde, uhradí správní poplatek **100 Kč** a smí zahájit činnosti **po zapsání do seznamu**
- pokud žádost o registraci splňuje všechny požadavky, KVS podnik zaregistruje a provádí v podniku běžné kontroly
- součástí žádosti je mj. provozní a sanitační řád a postupy založené na zásadách HACCP
- v případě, že KVS při běžné kontrole zjistí, že podnik neodpovídá požadavkům legislativy, vymáhá odstranění nedostatků.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Schválení a registrace provozu

Schválení vyžaduje, aby provozovatel podal písemnou žádost na KVS, ve které uvede, jakou činnost bude provozovat, za jakých podmínek a kde

- výrobní prostory a dokumentace podniku jsou zkontrolovány **před** zahájením činnosti
- pokud výrobní prostory a systém výroby vyhoví legislativě, KVS provoz schválí **dočasně na tři až šest měsíců**, během kterých je provoz pod zvýšeným (častějším) dozorem
- poté následuje buď trvalé schválení, nebo uzavření provozu
- správní poplatek za schválení a registraci činí **500 Kč**.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Registrovaná minimlékárna

- zpracovává pouze mléko z vlastního chovu pro vlastní prodejnu, resp. pro prodej vlastních produktů prostřednictvím prodejního automatu nebo na tržišti a tržnici
- **nejvýše 35 % své týdenní produkce** dodává nebo prodává i jinému maloobchodnímu zařízení na území kraje nebo krajů sousedních
- po registraci provozu KVS provede kontrolu na místě **v době co nejkratší**.

Schválená minimlékárna

- zpracovává (i) jiné mléko, než z vlastního chovu a uvádí výrobky na trh na území celé ČR/celé EU
- bude vždy nejprve schválena **dočasně**, aby bylo možné ověřit činnosti za provozu

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Schválená minimlékárna

- pokud zpracovává i nakupované mléko, **musí** být provozovatel kromě registrace zemědělského podnikatele i držitelem živnostenského oprávnění pro živnost řemeslnou (např. mlékárenství).

Definice minimlékárny

- zařízení, které zpracuje **nejvýše** 500 l mléka turů, kozího nebo ovčího denně (nebo 1 000 l mléka do 48 hodin)
- vlastní výrobky uvádí na trh v závislosti na tom, zda se jedná o minimlékárnu schválenou nebo registrovanou (viz předchozí body).

Zpracování zemědělské produkce

Nezbytné pojmy

Registrovaný podnik (bourárna, zpracovna masa, jatky nelze registrovat!)

- bourá týdně nejvýše **3,5 tun** vykostěného **masa**, anebo tomu odpovídající množství nevykostěného masa, jde-li o maso domácích kopytníků
- porcuje týdně nejvýše **1,5 tun** masa, jde-li o maso **drůbeží nebo králičí**
- vyrobí týdně nejvýše **4,5 tun masných výrobků**.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Zákon č. 166/1999 Sb. – veterinární zákon

§ 21: porážení jatečných zvířat pouze na schválených jatkách, požadavky na domácí porážku

§ 24: požadavky na prostory podniku, závodu, popřípadě jiného zařízení, určené pro zacházení se živočišnými produkty

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích

- v § 3, písm i) udává povinnost pro **všechny** provozovatele potravinářských podniků „oznámit příslušnému orgánu dozoru v listinné podobě nebo v elektronické podobě dálkovým přenosem dat zahájení, změny nebo ukončení výkonu předmětu činnosti podle tohoto zákona nejpozději v den, kdy tyto skutečnosti nastaly“

Příslušnými orgány jsou pro naše účely hlavně SVS, u **balených** potravin SZPI.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

- zakotvuje ekologické zemědělství v kontextu celého českého zemědělství a stanovuje podmínky, za kterých lze registrovat osoby podnikající v ekologickém zemědělství
- prováděcím předpisem je **vyhláška č. 16/2006 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů – mj. definuje grafický znak používaný pro označování biopotravin

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Nařízení (ES) č. 178/2002

- stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin
- stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin
- je platformou pro celé potravinové právo EU
- obsahuje základní definice a stanovuje nejdůležitější povinnosti provozovatelů potravinářských podniků
- stanovuje **povinnost dosledovatelnosti potravin**
- zakazuje **uvádět spotřebitele v omyl**
- zakazuje **uvádět potraviny na trh, pokud nejsou bezpečné**

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Nařízení (ES) č. 852/2004

- základní hygienické požadavky na výrobu a obchod s potravinami
- snaha o předcházení možným nebezpečím, které mohou negativně ovlivnit bezpečnost výrobu (tzv. Hodnocení rizik), např. hodnocením kritických bodů (HACCP)
- **neukládá** však v žádném případě **povinnost tento systém zavádět** u všech provozovatelů
- zejména pak ne u těch, kteří mají výrobu relativně **nerizikovou**, **v malém rozsahu nebo pokud by pro provozovatele představovalo udržování systému HACCP neúměrnou administrativní zátěž**

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Nařízení (EU) 1169/2011

- mj. stanovuje povinnosti týkající se poskytování informací o potravinách spotřebitelům
- základní informace o potravině, jejím **složení a výrobci**
- pravidla pro **označení alergenů**
- pravidla pro poskytování informací při **prodeji potravin na dálku**

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007

- předpis EU pro oblast ekologického zemědělství
- stanovuje základní pravidla všem výrobcům a zpracovatelům ekologicky vyrobených potravin
- stanovuje také **specifické požadavky** pro označování těchto potravin

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Legislativa

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008

- stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, jsou zde stanoveny mj. možnosti **použití přídatných látek** při výrobě potravin

Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008

- stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007
- opatření spojená s dovozem ekologických produktů ze třetích zemí
- specifikuje například pravidla pro osvědčení požadovaná **pro dovoz vyhovujících produktů**

A další.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Provozní řád/sanitační řád (pozor na aktuálnost!)

- musí být zpracovány systémy založené na analýze rizika a kritických kontrolních bodech (**HACCP**) nebo jiný systém zajišťující dostatečnou kontrolu nad produkcí bezpečných potravin (správnou výrobní praxi)
- činnosti prováděné v provozovně musí být popsány v **provozním řádu**, postupy pro úklid musí být popsány v **sanitačním řádu**

Zpracování zemědělské produkce

Provozní řád (pozor na aktuálnost!)

Provozní soubory základní technologie

- osoba zodpovědná za provoz
- upozornění na zdravotní rizika nemocného pracovníka
- nutnost sanitace po vstupu cizích osob (semináře, kontroly apod.)

Prostorové uspořádání, specifikace činností

- prostorové a dispoziční uspořádání podniku (plánek)
- časové/prostorové oddělení činností
- popis činností, vč. objemu, doby výkonu a určení prostor
- sledování teplot, hodnocení vlastní kontroly hygienických podmínek
- popis výroby
- expedice a prodej
- zdroje znečištění
- opatření v oblasti nakládání s odpady

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Zpracování zemědělské produkce

Sanitační řád

- Způsob a postupy čištění a dezinfekce provozních prostorů a výrobních zařízení, používané čisticí a dezinfekční prostředky
- Odvětrávání výrobních a skladovacích prostor
- Způsob a postupy hubení škůdců (dezinsekce a deratizace), používané dezinsekční a deratizační prostředky
- Věcný a časový plán provádění dezinfekčních, dezinsekčních a deratizačních činností včetně situačního náčrtu míst určených k pokládání nástrah, způsoby vyhodnocování účinnosti jednotlivých akcí, postupů a prostředků
- Osoby odpovědné za organizaci a provádění čištění, dezinfekce, dezinsekce a deratizace, event. smluvní zajištění výkonu těchto činností
- Vedení dokumentace o provedené dezinfekci, dezinsekci a deratizaci
- Způsob uskladňování čisticích, dezinfekčních, dezinsekčních a deratizačních prostředků

Děkuji za pozornost

Ing. Milan Kouřil

milan.kouril@centrum.cz

+ 420 774 585 169

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA